

Oper-1-1 a úkoly radioelektronického boje

Úkoly, obsah a postavení REB se v AČR zcela zásadně změnily. V návrhu předpisu *Oper-1-1 „Příprava a vedení obranné operace“* je stanoveno, že REB jako vševojsková záležitost již není druhem zabezpečení, ale je **nedílnou součástí operace a u letectva každého bojového letu. Ofenzivní opatření REB** jsou nedílnou součástí nově zavedeného pojmu **palebné a elektronické působení na protivníka** a na jejich praktické realizaci se podílí i nově zřízené vojsko REB. **Ochranná opatření REB** jsou začleněna do všeobecných i zvláštních opatření ochrany vojsk.

Cílem tohoto článku je hlouběji objasnit nové pojetí radioelektronického boje v AČR, a tím přispět k pochopení jeho přípravy a vedení u jednotlivých druhů vojsk, služeb i samostatných složek.

* * *

Nové pojetí radioelektronického boje v AČR plně respektuje závěry a zkušenosti získané při vedení tohoto boje v lokálních válkách a zejména požadavek připravit se i v této oblasti na kompatibilitu s armádami začleněnými v NATO. Přitom bylo vzato v úvahu, že v soudobém ozbrojeném střetnutí **nemůže být REB jen druhem zabezpečení, ale musí se stát nedílnou součástí boje - operace.** Radioelektronický boj rovněž nemůže být jen záležitostí určitých specialistů, ale je to **záležitost vševojsková**, na které se, i když diferencovaně, podílejí druhy vojsk, služeb i samostatných složek AČR. Základem pro cílevědomé vedení REB je rozhodnutí vševojskového velitele. Zkušenosti z lokálních válek zcela jednoznačně prokazují, že cílevědomě vedený a všestranně zabezpečený REB se významně podílí na pozitivních výsledcích nejen jednotlivých bojů, ale i celých operací. Války vedené s nasazením moderní bojové techniky jsou zpravidla zahajovány radioelektronickým úderem, jehož cílem je vytvořit optimální podmínky pro zasazení hlavních úderných sil do boje. Dalším velmi důležitým poznatkem je, že základem pro vybojování nadvlády ve vzduchu je vybojování nadvlády ve využití elektromagnetického spektra, které je někdy označováno jako radioelektronická nadvláda.

Návrh nového předpisu „Příprava a vedení obranné operace“ vychází v ustanoveních o REB z definice, že: „**REB je souhrn vzájemně sladěných opatření a činností vojsk prováděných s cílem znemožnit, narušit nebo ztížit protivníkovi organizované vedení operace (boje), provádění přesných úderů a paleb a současně umožnit efektivní bojovou činnost vlastních vojsk při obdobných opatřeních protivníka.**“

Radioelektronický boj se realizuje souborem ofenzivních a ochranných opatření. **Ofenzivní opatření REB** jsou nedílnou součástí **palebného a elektronického působení na protivníka** a na jejich plnění se významným způsobem podílí vojsko REB. **Ochranná opatření REB** jsou začleněna do všeobecných i zvláštních opatření ochrany vojsk a realizují se trvale v míru i za bojové činnosti u všech druhů vojsk, služeb i samostatných složek.

Uvedený obsah vymezuje v širokém rozsahu cíl a úkoly REB tak, aby postihovaly celou oblast působení na protivníka a zároveň i komplexní ochranu vlastních objektů a prostředků. V působení na protivníka se požaduje paralyzovat jeho nejdůležitější elektronické systémy a prostředky, které se podílejí na organizovaném vedení boje, na přesnosti zásahu cíle zbraněmi a municí používající vysoce přesné samonaváděcí systémy. Vzhledem k tomu, že naše armáda pravděpodobně nebude mít vždy k dispozici tolik prostředků, aby úplně dezorganizovala systémy, které jsou důležité pro organizovaný boj, je v definici uvedena **stupnice možností, tj. znemožnit, narušit nebo jen ztížit**. Tím je dána veliteli možnost, aby ve svém rozhodnutí určil pro REB reálný cíl a úkoly, které jsou schopny jeho podřízené svazky, útvary a jednotky splnit a pro jejichž splnění mají dostatek potřebných prostředků. Kromě části úkolů REB směřujících k protivníkovi je v definici uvedena i druhá část, která směřuje k vlastním vojskům a jejímž cílem je zvýšit pravděpodobnost uchování vysoké bojové životnosti a spolehlivé funkce vlastních elektronických prostředků systému. Celá oblast ochranných opatření REB má zvlášť důležitý význam v obranné operaci pro omezení účinků počátečního radioelektronického úderu i dalšího působení REB protivníka.

Ofenzivní opatření REB

Cílem ofenzivních opatření REB je v rámci palebného a elektronického působení na protivníka **znemožnit, narušit nebo ztížit protivníkovi organizované vedení boje a operace**. Na realizaci se bude podílet dělostřelectvo, vzdušné síly, vojsko REB a ve zvláštních případech rovněž další druhy vojsk. Vojska budou palebným ničením, elektronickým rušením a elektronickým klamáním působit na elektronické prostředky v systémech velení, technického průzkumu, radioelektronického boje, navedení zbraní a munice protivníka.

Realizace ofenzivních opatření REB zahrnuje následující způsoby:

- ✦ **Palebné ničení** - je nejúčinnější způsob narušení spolehlivé činnosti, používaný k dočasnému nebo trvalému vyřazení míst velení, spojovacích uzlů, řídicích stanovišť a elektronických prostředků navedení, průzkumu, radioelektronického boje apod. Tyto úkoly se realizují zejména protielektronickými samonaváděcími raketami a dalšími prostředky, které využívají laserových, infračervených a elektronických naváděcích systémů, ale i využitím ostatních palebných prostředků.
- ✦ **Elektronické rušení** - je účinné, dočasné, záměrné působení elektromagnetickou energií na přijímače elektronických prostředků v systémech spojení, velení, řízení, průzkumu, navedení a radioelektronického boje protivníka. Objekty elektronického rušení jsou rádiové spojovací prostředky, radiolokátory pozemní i palubní, radionavigační systémy, prostředky elektronického průzkumu, infračervené, laserové a další optoelektronické naváděcí systémy.
- ✦ **Elektronické klamání** - je významná součást operačního i taktického klamání protivníka. Uskutečňuje se záměrným působením na jeho elektronické prostředky s cílem uvést jej v omyl, ovlivnit jeho rozhodovací procesy, snížit přesnost naváděcích systémů zbraní a munice a vyprovokovat jej k neadekvátní činnosti. Ve svém důsledku by mělo vést k ochraně vlastních vojsk, bojové techniky a celých systémů, které jsou závislé na spolehlivé funkci elektronických prostředků. Významnou složkou klamání

je *elektronická dezinformace*, která má za cíl odvést a rozptýlit pozornost protivníka, legendovat činnost vojsk, vytvářet a imitovat objekty apod. Tato dezinformace se uskutečňuje klamnými vstupy do rádiových a telefonních sítí, použitím maket, výstavbou klamných objektů s hodnověrným provozem apod.

PALEBNÉ A ELEKTRONICKÉ PŮSOBNÍ DLE OPER 1-1					OCHRANA VOJSK DLE OPER 1-1 VŠEOBECNÁ A ZVLÁŠTNÍ OPATŘENÍ				
PALEBNÉ NIČENÍ		ELEKTRONICKÉ PŮSOBNÍ							
PALEBNÉ NIČENÍ NEELEKTRONICKÝMI OBJEKTY, VOJÁK	RADIOELEKTRONICKÝ BOJ								DALŠÍ DRUHY OCHRANY
	OFENZIVNÍ OPATŘENÍ REB				OCHRANNÁ OPATŘENÍ REB				
	PALEBNÉ NIČENÍ VL. OBJEKTŮ	ELEKTRONICKÉ RUŠENÍ	ELEKTRONICKÉ KLAMÁNÍ	PROT. TECH. PRŮZKUMU	PROT. NIČENÍ	PROT. ELEKTR. RUŠENÍ	ROZKRYTÍ KLAMNÉ ČINNOSTI		
Úkol plní									
Dělostřelectvo									
Vzdušné síly									
Vojsko REB									
Ostatní vojska									
Služby									

Schéma

Ochranná opatření REB

Cílem ochranných opatření REB je zvýšení pravděpodobnosti spolehlivé činnosti a bojové životnosti vlastních elektronických prostředků a objektů, které sehrávají rozhodující úlohu v systémech velení vojskům, řízení zbraní, průzkumu a dalších, v podmínkách oboustranně vedeného radioelektronického boje.

Ochranná opatření REB se musí připravovat u všech druhů vojsk, služeb a samostatných složek AČR nepřetržitě v míru a realizovat při každé bojové činnosti s ohledem na vyhodnocení možností protivníka a vlastní možnosti. Tato opatření jsou nedílnou součástí ochrany vojsk, jak je uvedeno v předpise Oper-1-1. Za připravenost k této činnosti odpovídají nejen velitelé, ale zejména všichni uživatelé a obsluhy elektronických prostředků a objektů.

Ochranná opatření REB jsou rozdělena do čtyř oblastí:

- *Ochrana vojsk, zbraní, elektronických prostředků a objektů proti technickému průzkumu protivníka*

Tuto ochranu je nutno považovat za **prioritní**, protože když protivník objekty nezjistí, nemůže je ničit, elektronicky rušit ani dezinformovat či klamat.

Cílem ochranných opatření proti technickému průzkumu je znemožnit nebo ztížit protivníkovi:

- získání informací o záměru a předpokládané činnosti štábů a vojsk, o jejich dislokaci a připravenosti,

- získání, vyhodnocení a přenášení informací o počtech, bojových možnostech a takticko-technických parametrech bojové a zabezpečovací techniky,
- dosažení potřebné přesnosti a komplexnosti při opatrování a využívání zpravodajských informací získávaných pozemními, palubními i kosmickými prostředky apod.

Ochranná opatření musí být přijata a prováděna tak, aby zabezpečovala komplexní ochranu proti všem druhům průzkumu, které bude protivník využívat.

● *Ochrana proti úmyslnému i neúmyslnému elektronickému rušení*

Ochrana elektronických prostředků v systémech velení, řízení, průzkumu a navedení proti úmyslnému i neúmyslnému elektronickému rušení **zahrnuje komplex opatření, která mají vyloučit nebo alespoň omezit negativní účinky rušení**, a tím zvýšit pravděpodobnost jejich spolehlivé funkce v podmínkách oboustranně vedeného radioelektronického boje.

Cílem této ochrany je znemožnit nebo omezit negativní vliv elektronického rušení na:

- rádiové sítě přenosu informací,
- přijímače průzkumných zařízení,
- systémy navedení zbraní a munice,
- systémy navedení letounů a další bojové techniky.

● *Ochrana proti ničení municí s vysoce přesným navedením*

Cílem této ochrany je přijmout a včas realizovat taková **opatření, která sníží efektivnost úderů** municí navádějící se na zdroj vyzařování elektromagnetické energie a municí používající aktivní radiolokační, radiotechnické a optoelektronické naváděcí systémy.

Důležitost a složitost ochrany spočívá zejména v tom, že současně i nově vyvíjené prostředky ničení mají nejen stále větší přesnost dopadu na cíl, ale také dokonalejší systémy navedení, takže je nutno připravit a všestrannému zabezpečení věnovat náležitou pozornost.

Při přípravě této ochrany je nutno brát v úvahu všechny druhy naváděcích systémů a jejich fyzikální principy, které může protivník použít, a na základě toho přijímat konkrétní a zejména komplexní opatření.

● *Rozkrytí klamné činnosti prováděné protivníkem*

Rozkrytí klamné činnosti protivníka je ve své podstatě ochranou proti jeho klamné a dezinformační činnosti. Klamná činnost dosáhla i v lokálních válkách významného úspěchu a značnou měrou přispěla k dosažení úspěchu u té bojující strany, která dokázala tuto oblast lépe zvládnout.

Rozkrytí klamné činnosti by mělo zabezpečit, aby vlastní prostředky technického průzkumu rozlišily využívané a klamné objekty, aby naváděcí systémy naváděly zbraně a munici na skutečný, a ne klamný cíl a aby při přenosu informací bylo reagováno na reálnou, a ne na klamnou dezinformační zprávu.

Účast jednotlivých druhů vojsk na realizaci REB

Na schématu je stručně vyjádřen obsah REB a účast jednotlivých druhů vojsk a služeb na realizaci ofenzivních i ochranných opatření REB.

* * *

Z uvedených informací o novém pojetí REB v AČR vyplývají i důležité úkoly, jejichž postupné řešení přispěje k celkovému zvýšení bojové připravenosti naší armády. Na prvním místě považujeme za nevyhnutelné, aby se velitelé, štáby i obsluhy elektronických prostředků seznámili s obsahem REB, aby pochopili nutnost zvyšování připravenosti na jeho realizaci.

Pro přípravu na úspěšné vedení REB je podle našeho názoru potřebné:

- trvale shromažďovat, analyzovat a ukládat informace o elektronických objektech, které se v případě ozbrojeného konfliktu mohou stát objekty palebného a elektronického působení; současně shromažďovat, analyzovat a ukládat informace o prostředcích ničení municí s vysoce přesným navedením, prostředcích technického průzkumu, elektronického rušení a klamání, které by mohly působit na naše vojska,
- vyzbrojit druhy vojsk, které se podílejí na ofenzivních opatřeních REB, moderními prostředky palebného ničení, elektronického rušení a klamání tak, aby byly schopny účinně působit proti moderním elektronickým prostředkům v systémech velení, řízení, průzkumu a navedení protivníka,
- cvičit vojska ve vyhledávání výše uvedených objektů a v možných způsobech znemožnění, narušení nebo alespoň ztížení jejich činnosti,
- pro všechny důležité prostředky a objekty konkrétně rozpracovat ochranná opatření a prostředky potřebné k jejich realizaci,
- centrálně zabezpečit vybavení útvarů a jednotek potřebnými prostředky pro maskování, klamání a ochranu před ničením municí s vysoce přesným navedením,
- připravenost k REB považovat za jedno z důležitých kritérií při hodnocení bojové připravenosti svazků, útvarů a jednotek.